

Un que ha ascendit

L'Estelrich, tot just arribat d'Amèrica, ja ha fet dos viatges, un a Mallorca i un altre a Madrid, durant els quals ha fet — diuen — importants gestions polítiques. L'ha acompanyat Eduard Nicol, el qual, d'aquesta feta, ha arribat a tanta importància que fins a La bona taula de La Nau ja li han preguntat què menja i com ho menja.

— Fa una carrera ràpida aquest xicot — deia algú a la F. B. M. —. En poques setmanes ha passat de groom a secretari.

El "recordman" Carrion

La recaptació mínima de la temporada passada, al Teatre Romea — 67'80 pessetes — la va obtenir una representació de la famosa obra *l'irateria*, d'Ambrosi Carrion.

La recaptació mínima d'aquest any al mateix Teatre Romea — 78 pessetes — l'ha aconseguida una representació de la famosa obra *Molock i l'inventor*, del senyor Ambrosi Carrion.

Disposat a batre tots els rècords, el senyor Carrion no s'ha acontentat amb aquestes belles performances. Dilluns va fer quinze dies estava anunciant *Molock i l'inventor*, però la funció es va haver de suspendre perquè a l'hora d'aixecar el teló hi havia, només, tres butaques venudes.

Un vodevil recent

Els quatre personatges d'aquest vodevil són prou coneguts a Barcelona; en són tant que només podem dir-ne els noms a cau d'orella a les persones de confiança.

Ella és una gran entretinguda italiana, amb tot un pis en una gran via ciutadana, auto amb xofer, joies, pells, etc. Aquesta senyora compta amb un important protector, però no s'està de concedir els seus favors a d'altres menors contribuents.

Primera escena. — Animada conversa entre la senyora i un dels protectors del segon team, un senyor de ventre voluminós i barba ben proveïda. Truquen a la porta i, tement l'aparició del principal accionista, ell passa clàssicament sota el llit, lloc tan clàssic com l'armari, però amb l'avantatge d'ésser més ventilat.

Segona escena. — Compareix el visitant que ha trucat, que és un altre protector secundari que no fa gaire deixà d'ocupar — i no pas de bon grat — un important càrrec públic. Llarga entrevista entre la senyora i ell. El de sota el llit no dona senyals de la seva presència. Tornen a trucar a la porta. El segon visitant surt a corre-cuita per l'habitació del costat i pot arribar a l'escala sense cap troballa molesta.

Tercera escena. — Aquesta vegada el que ha trucat és el protector titular de la senyora, i, per tant, la seva entrevista és la més llarga de totes. Per fi, se'n va. La senyora surt a acompanyar-lo.

Escena final. — La senyora torna a l'habitació i no veu enlloc el de sota el llit. I no obstant, hi és... però no pot sortir. Amb les oscil·lacions del moble, les barbes del primer visitant s'han enredat entre les malles del somier. L'home, amb un estoïcisme exemplar, no ha deixat anar ni un xiscle. Amb paciència — no és pas cosa de deixar-se retallar la barba! — pot sortir de l'amagatall.

Un altre dia que es torni a trobar en un cas semblant, triarà l'armari.

Un altre de més antic

L'anècdota anterior ens n'ha recordat una altra de no tan recent, de la qual també hem d'ometre els noms.

Un metge barceloní, diguem-li el doctor X***, té un amic que té una amiga. Aquesta és posa malalta i el seu amic la fa visitar pel Dr. X***.

Al cap d'unes quantes visites, l'amiga es queixa. El Dr. X*** no ha pogut resistir els encisos de la seva clienta i ha començat una campanya de conquesta. Però el protector de la noia no s'ho pren a la valenta. Diu a la amiga:

— Fes veure que cedeixes. Convida'l a venir a casa teva tal dia a tal hora.

Té lloc la cita. El Dr. X*** es pensa tocar el cel amb les mans i les dents quan, sentint-se el timbre de la porta, ha de recórrer a l'amagatall de rigor: a sota el llit. El visitant, que no és altre que l'amic de tots dos — d'ella i d'ell —, sembla no tenir cap pressa. S'asseu, es fa portar de beure, es treu un cigar i va per encendre'l. Però l'encenedor falla unes quantes vegades seguides. Aleshores, amb naturalitat, tombant-se cap a l'amagatall de l'amic desfilat, pregunta:

— Que tens foc, X***?

El "Real Cuerpo de la Nobleza" a l'Estable de l'Ardiaca

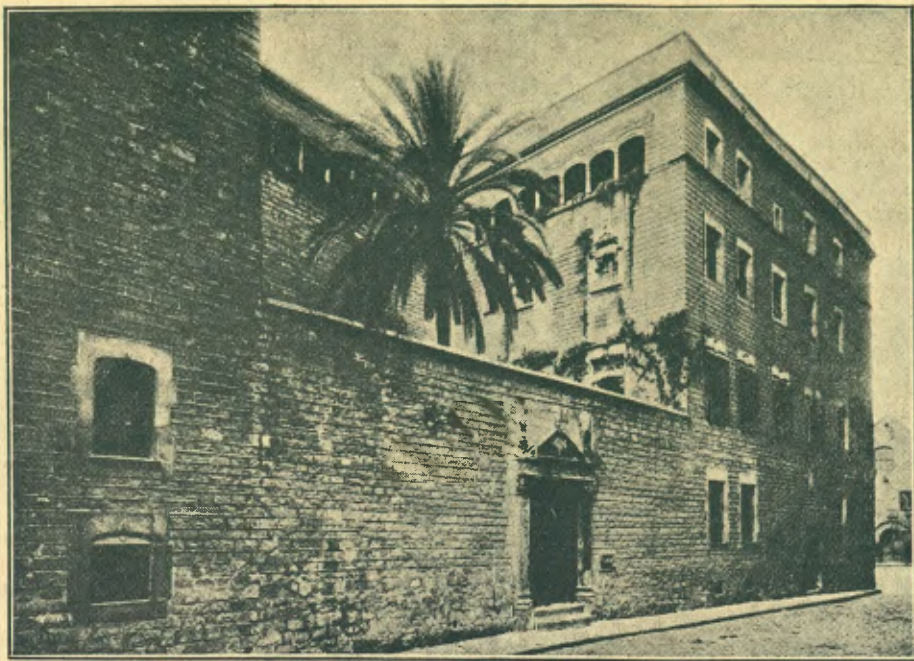
Plens de santa indignació i amb el rostre ruboritzat per la vergonya, agafem la ploma per a protestar amb tota l'energia que ens permeten les nostres forces humils, del fet inqualificable perpetrat en 1926 pel Baró de Viver, amb la complicitat del senyor Nebot F. de P., d'instalar no menys que el «Real Cuerpo de la Nobleza»... ¿mai diuen a on? A l'estable de la Casa de l'Ardiaca!

Ja feia temps que havíem sentit dir que

ca, amb les menjadores corcades, enteranyinades, polsoses i buides... Ens decidírem a entrar-hi, i quina seria la nostra sorpresa en trobar-nos que el «Real Cuerpo de la Nobleza» ocupava tota la planta baixa de la Casa de l'Ardiaca!

Ja se'ns atansa un lacai alt i gros com un Sant Pau, tot guarnit de galons i cordons daurats:

— Desea usted visitar e' Palacio de la Nobleza, caballero?

La Casa de l'Ardiaca. — Façana del carrer de Santa Llúcia

això de la noblesa cada dia perdia més importància i que, al mercat, els oferiments sobrepujaven la demanadissa. Potser hi contribueix el fet que a Roma, per quatre quartos, en venen tanta com en vulgued; mai hauríem pogut sospitar, però, que hagués anat tan a menys la cosa, que hagués de fer cap a les quadres de la Casa de l'Ardiaca. L'amic que ens comunicà la nova ens referí planyívol les malaurances d'aquest pobre «Real Cuerpo» i ens digué que ja en 1924 hagué de veure's foragitat a empenes, el mateix que un indesitjable, del lloc on s'havia estatjat durant alguns anys «a precari»: una cambra de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

Tantes desventures ens feren pensar que el pobre «Real Cuerpo de la Nobleza» deu tenir l'espasa massa rovellada per a defensar-se dignament i, per caritat, anàrem a visitar el senyor arxiver de la Corona d'Aragó, causa principal que ara es trobi on es troba el «Cuerpo», per tal de demanar-li explicacions, amb el propòsit de trencar una llança en defensa del dissortat.

— Fugi, home! — exclamà el senyor arxiver —. Vostè està mal informat; aquests senyors del «Real Cuerpo de la Nobleza» no necessiten qui els defensi. Ja poden anar ben sols. El meu antecessor senyor González Hurtebise els cedí aquí mateix, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, unes habitacions, en les quals li digueren que instal·larien l'arxiu-biblioteca del seu famós «Real Cuerpo», i al cap d'una pila d'anys no havien fet res més que pendre possessió d'aquelles cambres i de les claus corresponents, àdhuc les del carrer. Imagini vostè el que vol dir que uns senyors que no tenien res a fer aquí dintre tinguessin les claus d'aquest Arxiu! Cregui'm, sempre és desagradable tenir rellogats, i tothom se'n desfà, si pot.

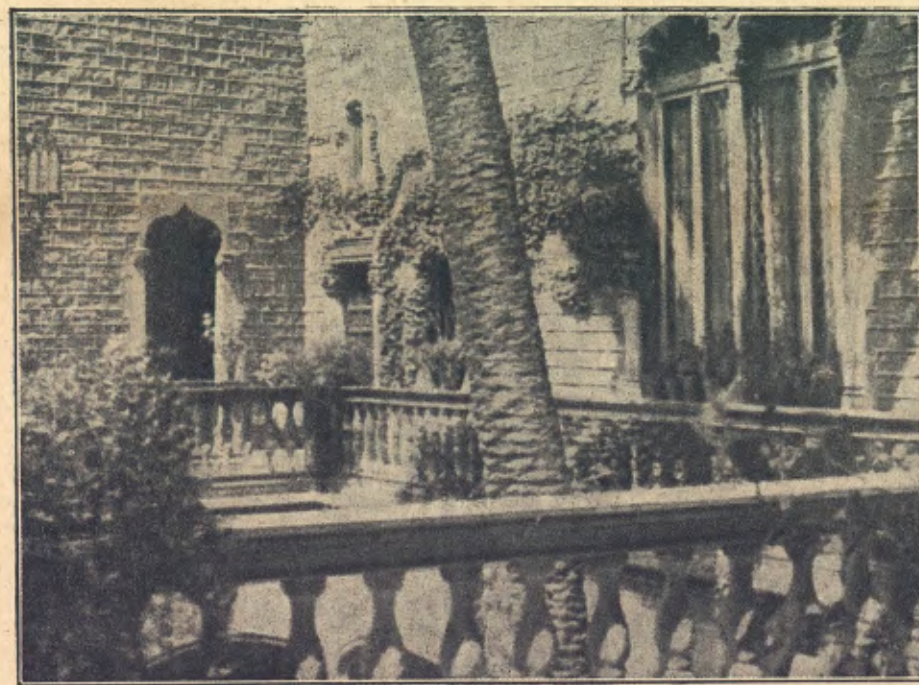
Un xic confusos eixírem d'aquella casa, travessàrem la Catedral, passàrem el claustre i en eixir per la capella de Santa Llúcia ens quedàrem plantats una estona al davant de la Casa de l'Ardiaca. Ens imaginàvem els membres d'aquell «Cuerpo» dissortat, llassos, avergonyits pel tracte que rebien dels edils barcelonins, arruïnats en un recó llombreg de l'antiga quadra de l'Ardiaca.

— Ah! — exclamàrem bon xic desconcertats — jo em creia que això era la Casa de l'Ardiaca.

— Això era abans; ara se'n diu «Palacio de la Nobleza».

— Però si ens havien dit que vostès estaven allotjats a la quadra de l'Ardiaca.

— Si això era la quadra de l'Ardiaca, a nosaltres ens té ben tranquils. La qüestió és que ara, tots els baixos d'aquesta casa estan perfectament restaurats. Hem sentit dir que hom els destinava a instal·lar-hi les dependències de la «Fundació Massana» i que aquest magnífic saló que vostè veu, era

Un aspecte del pati de la Casa de l'Ardiaca

destinat a les exposicions que aquesta Fundació havia d'organitzar; però primer és el «Real Cuerpo de la Nobleza» que totes aquestes insignificàncies.

En aquell moment arriba un senyor i el criat ens el presenta:

— El señor conde de Vilanova-Roselló. — I adreçant-se a ell i senyalant-nos: — Un periodista.

Aquest senyor comte és un home expansiu i cordial. Tot seguit ens fèrem íntims amics i es disposà a informar-nos de la veritat veritable, no pas de l'oficial:

— Miri, amb tota sinceritat li vull dir que a nosaltres ens instal·laren aquí...

— Perquè el seu arxiu i la seva biblioteca es desenrotllessin com cal, potser? — interrompérem — Perquè duguessin a terme les altes funcions que els corresponen?...

— Sant innocent! Això és el que deia l'informe que féu el senyor Nebot F. de P. per encàrrec del baró de Viver per a justificar la nostra entrada en aquesta casa. La veritat, però, és que ens instal·laren ací... — vigilà a dreta i esquerra, i abaixant la veu continuà: — per a vigilar!

— Vigilar! — exclamàrem — Vigilar què? I signant misteriosament amb l'índex cap al sostre continuà:

— Aquesta gent de l'Arxiu Municipal! Són uns separatistassos terribles!

— Però si nosaltres ens creïem...

— Res, home, res! Biblioteca? Arxiu? Si no tenim ni un llibre ni un document!

— Però, per això ocupen tots aquests locals?

— La qüestió és rebentar aquests senyors d'ací dalt. Veu? El primer que fèrem fou aixecar aquest embà i tancar l'escala interior que dona a l'Arxiu Municipal. Tallàrem les línies elèctriques i els tubs de la calefacció per allò on ens convingué i així tinguérem llum i bona temperatura pagant la Ciutat, mentre deixàvem una pila de dies mitja Casa de l'Ardiaca sense llum i sense calefacció. Ens fèrem les claus corresponents... i així podem entrar sempre que ens doni la gana. Vegi si els hem reventat, que el Patronat Massana ha hagut de llogar un pis per a instal·lar-hi les escoles de bells oficis que havien de funcionar en el lloc que nosaltres ocupem; havien iniciat gestions perquè l'Arxiu Notarial de Barcelona fos portat a aquesta casa, per tal que pogués ésser consultat pel públic i, com que nosaltres els prenguérem el lloc, ho hagueren de deixar córrer i ara... ja està llest! De vegades ve algú i a dalt li diuen que a la planta baixa hom pot veure un important fragment de la muralla romana. Se'n poden entornar. Aquí no hi entra més.

Així que baixem els preguntem: «Ja són nobles vostès?» i si ens responen que no... ja que el «Real Cuerpo de la Nobleza»... i encara! Això sí: som molt exigents. Aquí té vostè En Milà i Camps, per exemple. No pot pensar vostè el que ha arribat a fer per a entrar-hi. Res: no el volem! No n'és prou.

Eixírem de bell nou al carrer. El cap ens donava voltes. Ens semblava bon xic gruixut que uns senyors tan «nobles» tinguessin les claus de l'Arxiu de la Ciutat, confiat de tal manera a la custòdia personal de l'Ar-

L'APERITIU

Crim i càstig. — El llibre que s'edita ven a França abans de la guerra, entre altres coses tenien d'obeir a una de molt important, tenien de servir per col·laborar en un viatge. El llibre era un element de turisme. Es podien fer llibres de trescentes, fins de trescentes cinquanta pàgines, que es poguessin llegir en un viatge llarg una mica sotraguejat, de manera que entre la lectura s'hi pogués intercalar una mitja aventura d'amor o una aventura completa, que entre trenta i trenta pàgines es pogués trencar un son, menjar una truita freda, o fondre els ulls en la lírica verdor d'uns arbres despenjats, o d'una prada molt tendra rapada amb la màquina del zero per aquestes vaques lentes i maternals que omplen les oleografies de tota una època.

Avui dia els viatges són més ràpids, la gent d'una certa posició viatja pels aires, dins d'unes cabines hermètiques, que tenen un no sé què de parets de guitarra. Com que el viatge és més curt, la lectura i el negoci editorial tenen d'adaptar-se a l'aviació. Es per aquesta causa que els editors francesos llencen llibres de format petit, amb lletra grossa i molt espaiada, que hom els pot llegir en un temps breu, duren l'estona necessària perquè faci l'efecte un comprimit d'aspirina, o perquè un compregui perfectament que no hi ha res a fer amb una senyora determinada.

Tornant als llibres dels viatges en tren anterior a la guerra, resultava que una novella massa curta era inadmissible, com també eren inadmissibles aquestes grans màquines literàries a les quals no els ve de cent ni de dues centes pàgines, escrites per autors independents i rústics que tenen un alè de bou i una empena elefantina.

Es per això que les novel·les russes en caure en mans dels editors francesos, tenien de sofrir per força tota mena de mutilacions. No és que el llibre deixés d'apassionar, però era massa llarg, massa espès. Només els podien llegir els que feien viatges a l'Oceania amb un humor negre i un coratge alarmant. I és clar, el mercat era reduït i el negoci resultava pessim.

Un dels autors més perjudicats per la mutilació fou Dostoievski; la casa Plon es cuidà d'editar la traducció francesa de les seves obres més importants, però aquells llibres de coberta groga eren tan esquilats que es perdia la meitat del gust de l'obra. Més tard les coses s'han anat adobant, hi ha hagut una mica més d'escripòl, i la casa Bossard, per exemple, s'ha entretingut donant traduccions íntegres i definitives dels grans autors russos.

Una de les obres que jo havia llegit, ja fa bastants anys, completament mutilada, era *Crim i càstig*, de Dostoievski, i encara és l'hora que no ha sortit en francès una traducció completa d'aquest llibre.

Però Andreu Nin, el català de la República dels Soviets, ens ha donat precisament aquests dies una traducció sencera i vivíssima de *Crim i càstig*, que és potser la primera que surt en llengua romànica sense mutilacions. I és impressionant llegir en el nostre català d'ara, tota la nerviosa putrefacció del llibre genial. Es nota, però, en la versió d'Andreu Nin com una falta de contacte amb el nostre llenguatge del carrer, un excés puritanisme gramatical que potser encareix una mica la bona qualitat del diàleg. Malgrat aquesta petita tara, la nostra llengua amb les puntes de verdor o d'acidesa, de vegades tan directament biològica, s'encasta d'una manera brutal al realisme sense contemplacions de Dostoievski.

Amb aquest autor únic, a mi em passa una cosa peculiar. Recordo que pels volts dels meus vint anys em vaig enfonsar amb tota la passió dintre el celestial manicomi — celestial o infernal, com vulgueu — de la seva lectura. Del meu pas per Dostoievski me'n van restar totes les garrotades necessàries als nervis, tots els blaus i macadures al cor. Per sortir d'aquesta mena de malaltia, calen després moltes hores de platja, moltes farses de titelles i moltes cuixes de *girl* posades en fresc. Després en resta un record inextingible, durant la convalescència us sentiu adolorits de tots els mals de queixal que pateixen els folls més autèntics i de més gruix que s'han fet viure amb la ploma.

Quan ja fa temps que heu deixat la lectura de Dostoievski, us fa una mandra terrible encarar-vos amb *L'idiota* o *Els germans Karamasov*. Sabeu perfectament que aquella lectura us va fer perdre molts fofats. Ara que també sabeu que la compensació del dolor fou magnànima, i a la fi no us podeu estar de tornar-hi garantint-vos amb tota la serenitat i tota la sang freda que poseu, que a la fi no us serviran de res.

Jo divideixo les lectures entre Dostoievski i tots els altres. Si us quedeu només amb els altres i voleu oblidar Dostoievski, sereu tan inconscients, com aquells que es pensen que les bombes són fetes de sucre candi i que quan reboten no passa res.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Setmana Santa a Sevilla

Excursió acompanyada i a realitzar en un magnífic Autocar Pullman

baix la direcció de

VIAJES MARSANS, S. A.

Rambla de Canaletes, 2 i 4. - BARCELONA

QUINZE DIES DE DELICIÓS VIATGE PER ESPANYA

Preu per persona, tot inclòs: 990 pessetes

Itinerari: Barcelona, Lleida, Saragossa, Calataiud, Monestir de Pedra, Alhama d'Aragó, Guadalajara, Madrid, Valdepenyes, Còrdova, Ecija, Sevilla, Granada, Baza, Múrcia, Elche, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona, Sitges i Barcelona.

SORTIDA: el 10 d'abril

ESTUFES - BRASERS - CUINES

Carbons PERMANYER

Clarís, 13. Telèf. 10723 - 52081. Barcelona

RAMON BES & C.^A

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896 Direcció telefònica: DANIBES

BRILLANTS
TOTS TAMANY
I QUALITATS =

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardi, 2

LA FUTURA POLÍTICA URBANISTA DE BARCELONA

Urbanització Regional

En aquest moments de reorganització política, quan les corporacions públiques adoptaran estructures que poden durar temps, ens interessa de pensar en el futur de Barcelona. No sóc sol a creure que la ciutat de Barcelona té la més alta influència en la vida de l'esperit de Catalunya. Barcelona és un instrument magnífic de la nostra vida col·lectiva; i és un pes que compta, cada cop més decisivament, en la balança de la política espanyola. Hem de fer més perfecte i més feixuc aquest pes.

Set anys no passen debades, i, menys que en altre cosa, en política. Carles Soldevila, amb aguda percepció de la realitat, votava l'altre dia per l'aprofitament d'aquests set

imminent, sinó per a evitar que, en el desordre de la construcció i de la indústria, es creïn obstacles grans a la perfecció de la seva formació. Creu que és hora de determinar les masses de parcs naturals que deuen reservar-se, que s'han d'establir les ordenances i zones d'emplaçament d'indústries, les zones indestructibles d'agricultura, les línies de transports; en un mot, creu que l'estructura de la gran aglomeració de demà ha de cercar-se i ha d'imposar-se.

Posteriorment, a la *Revista de Catalunya* de febrer de 1926, amb el títol de *La qüestió fonamental de l'urbanisme: el país-ciutat*, explicava que «Un projecte d'urbanització territorial ha de salvaguardar els alts

Mirant a fora

Una correspondència interessant

L'any 1913, Masaryk, llavors professor de la Universitat de Praga, va fer un llarg viatge d'estudis. Durant molts dies fou l'hoste d'un pagès vell al qual Masaryk reconeix una gran clarividència política.

En acomiadar-se d'ell, Masaryk va dir-li: — Sou un home de consell. Escriuiu-me. La guerra va interrompre la correspondència entre el professor i el pagès.

La correspondència fou reprisa en acabar la guerra, quan Masaryk ja era president de la República.

Un dia Masaryk, parlant d'aquestes cartes a Benes, el seu ministre d'Afers estrangers, deia que el pagès li explicava coses molt interessants.

Ara el pagès ha volgut visitar Praga. Masaryk volia allotjar-lo al palau presidencial, però el pagès ha dit:

— A la meua edat ja no és possible canviar de costums.

L'ex-xa de Pèrsia

Cap dels ex-reis que corren per Europa, especialment per la Costa Brava, tenia tanta simpatia com Ahmed Mirza, l'ex-xa de Pèrsia que acaba de morir. L'ex-sobirà no havia deixat al seu país una República, sinó un altre xa. És natural que un rei tingui per successor una República. Però si el rei és destronat i el seu lloc és ocupat per un altre senyor que es proclama rei, en aquest cas el destronat fa l'efecte d'un desposseït i el rei nou figura com un usurpador. I llavors l'ex-rei frueix d'una simpatia popular que no mereixen els ex-reis destronats per la República.

Admed Mirza va preferir els jardins de França als jardins de Pèrsia. Quan encara era xa es va instal·lar a París i a la Costa Brava. I, naturalment, un altre persa que havia estat sergent i havia arribat a ésser ministre es va creure ple de drets divins per arribar a ésser xa. Això ens ha permès de veure com comencen i acaben les dinasties reials.

Ahmed Mirza va preferir els jardins de certs moments l'illustre hereu d'un bandit sentia rebrotar els instints dels seus besavis reials. Un dia, en sortir de Pèrsia cap a París, tement no poder tornar, s'emportava totes les joies de la corona, aquells grans diamants, com el «Muntanya de llum», que tenen noms de conte de fades. El ministre Riza Khan, el xa actual, el va fer seguir i a la frontera el xa havia de restituir les joies.

El destronament el va deixar només amb les joies del seu ús personal. Això li ha permès un període de relativa esplendor i una llarga època de fer la viu-viu. I Ahmed Mirza ha mort pobre, a l'hospital americà de París.

Feia un quant temps que presentia la mort. Un dia quan encara era xa va somiar que tenia a la mà una bèstia estranya i llefiscosa, d'ulls fosforescents i pel ericat que li deia: «Quan em tornis a veure estaràs molt a prop de la mort.» Recentment la bèstia s'havia tornat a presentar en somnis a l'ex-xa. I aquesta vegada la bèstia no havia parlat.

L'ex-xa havia estat una majestat fresca i rodona com un formatge. Ara estava a règim contra els perills de l'angina de pit.

— Per què m'ha de servir amagrir-me — deia —, si em tinc de morir?

Pobre Ahmed Mirza! S'accontentava que en passar ell la gent digués: «Mirza, és l'ex-xa de Pèrsia.»

Però en parlar d'ell no s'ha pogut dir mai: «Un de menys!»

La bossa o la vida

En un del dinars en què es reuniren els membres de la Conferència naval, es parlava del dalibaiàx financer que es produïu no fa gaire als Estats Units, a propòsit del qual un dels delegats americans va contar aquesta història:

— Un especulador desgraciat va rebre avís, un matí, del seu banquer, que si no li enviava 12.000 dòllars el declararien en fallida. No sabent d'on treure'ls, l'home es dirigí a la companyia amb la qual dos anys abans havia contractat un segur sobre la vida per 60.000 dòllars, a sol·licitar els 12.000 que li eren indispensables. Com la companyia els hi refusés, a tall d'últim argument, decidí a acabar, va dir: «No si, gneu ximplés, esteneu-me de seguida un xec de 12.000 dòllars; si no, demà m'hauréu d'estendre un de 60.000 a la meua vídua.»

Blanc i negre

Un ric comerciant yanqui sortia tot indignat d'un teatre de París on es representava una peça que li havien recomanat com una de les millors que es podien veure aquells dies.

— Què hi heu vist — li preguntava un amic — que tant us hagi indignat? Potser és que les dones anaven poc vestides?

— Pitjor encara.

— Potser hi sortia algun protagonista de sexe dubtós?

— Res, home, pitjor encara, us dic.

— ...!?

— Hi he vist un negre que parlava amb insolència al cònsol francès, un cònsol blanc. I el públic fent-s'hi un gran tip de riure. Ni tan solament han matat el negre entre bastidors. Ha d'haver arribat molt avall un país que tolera això.

Qüestió de matís

A Sir Frederick Field, almirall, que acaba d'ésser nomenat lord comissari de l'Almirallat anglès, té fama d'home d'esprít. Els periòdics satírics anglesos publiquen tot sovint anècdotes seves.

Recentment, algú va preguntar-li en obrir-se la Conferència de Londres:

— És veritat que la Gran Bretanya està disposada a contentar-se amb una flota que li permeti defensar-se i prou?

— No — va fer Sir Frederick —, no és ben bé això. La Gran Bretanya s'accontentarà d'una flota que li permeti de no ser atacada!

El senyor del número 1 de la Portaferriassa

Manuel Fontdevila afirmava que el Marquès de Comilles no havia existit mai. Deia que era un fantasma que s'havien inventat els capellans i la Transatlàntica per donar amenitat a una sèrie d'institucions. Si, un moment, gosàveu dubtar de les seves afirmacions, En Fontdevila us preguntava:

— L'heu vist mai vós En Comilles?

— No...

— És clar, Tothom respon el mateix. Ningú l'ha vist mai...

Això passava amb l'anterior Marquès de Comilles. L'actual, o sigui el Comte de Güell, ha tingut la sort d'ésser projectat en vida sobre la pantalla de popularitat. Un bon dia, els barcelonins es van llevar i varen llegir al diari que tenien alcalde nou.

— Ah, caram! El Comte de Güell...

Es el porter, naturalment, el que anem a trobar nosaltres. Es tracta d'un andalús com una casa, que parla a una velocitat insospitada. No hi ha pas manera d'entendre'l.

— A veure, a veure, faci el favor de tornar-nos a explicar...

— Pue, zi senó. Er Conde y su secretario está cada uno en su despacho, respectivamente. Para ver al Conde, hay que hablar antes, forzosamente, con el secretario. Pero como sea que para ir al despacho del secretario hay que pasar antes por el del señor Conde, por eso le digo que no pue zé...

El truc no està pas mal trobat i per si sol demostra la finor del que avui és alcalde de Barcelona. Resulta que per veure el Comte de Güell s'ha de parlar, abans,

L'alcalde de Barcelona a la seva arribada de Madrid

El barceloní va fer memòria: Parc Güell... monument d'En Güell... Colònia Güell...

— Deu ser un senyoràs — va concloure. Després, el públic ha anat sabent més coses de l'existència del nou alcalde. Que era un senyor molt trempat, que tenia grans projectes...

Passa una cosa curiosa amb els projectes del Comte de Güell; passa que els seus projectes — Port Franc, Port Aeri, unificació dels ferrocarrils a la Plaça de Catalunya — no han estat precisament inventats per ell. Sembla que ja fa uns quants anys que se'n parla de tot plegat. Això, és clar, són qüestions de detall que no treuen ni un bri de la justa glòria projectista del flamant alcalde.

No obstant, allà on el Comte de Güell ha fet allò que se'n diu el *looping the loop* de la imaginació, ha estat en el seu sensacional projecte de construir habitacions barates a la teulada de les cases de senyors. En principi, la solució ens sembla ideal i ple d'avantatges per tothom. Per una banda, les famílies modestes que habitin aquests pisos podran disfrutar d'una vista esplèndida i d'una situació immillorable; al mateix temps, les cases dels senyors on serà feta aquesta addició democràtica, comptaran, per dir-ho així, amb un altre sostre, i ja se sap que en els mesos de calor això és molt apreciat. Hi ha un perill, no obstant. És que les famílies modestes solen comptar, generalment, amb un quantitat desconsiderada de fills. Jo no sé com s'ho enginyaran els arquitectes que facin construir aquestes habitacions barates dalt de les teulades, però per mica que badin, ja veureu com és molt fàcil que les criatures trobin el lloc precís per caure al carrer. I això sempre seria lamentable.

Es clar que aquest conflicte és pot resoldre posant una tela metàl·lica tot al voltant de l'edifici, la qual donarà una delicada fesomia d'humanitarisme a l'immoble.

Els baixos del palau dels Comilles, a la cantonada de la Rambla amb la Portaferriassa, tenen tot el que han de tenir perquè de seguida us doneu compte que us trobeu en una casa de senyors. Hi ha aquella majestat de la pedra amb la seva mica de patina, hi ha un porter vestit com un general belga, que es passeja amb molta dignitat, hi ha aquell xiuxiueig de les sotanes que pugen i baixen discretament per la penombra de les escales.

Des que l'estadant de la casa, el marquès de Comilles, és a dir, el Comte de Güell, ha estat nomenat alcalde de Barcelona, el decor dels baixos del palau de la Portaferriassa ha estat millorat amb la presència d'un guàrdia municipal. Hem pogut notar que el porter vestit de general belga no havia vist amb gaire bon ull aquesta innovació d'ordre ornamental. Breu: entre l'honorat municipal i el majestuós porter regna una evident fredor de relacions. Mentre el porter fa el peça, dóna ordres, fa esperar un parell de capellans, el pobre guàrdia està arraulit en un recó, confós dintre la seva modestia municipal.

amb el seu secretari. Així ho marca el protocol de la casa. Però heus ací la veritable gràcia del truc: per anar al despatx del secretari, s'ha de passar, forçosament, pel despatx del Comte de Güell. I com que amb el Comte no s'hi pot parlar sense haver vist el secretari, resulta que no hi ha manera de veure el segon ni de parlar amb el primer.

El sistema és realment enginyós i ens atrevim a oferir-lo a tots els nostres homes públics que vulguin quedar bé amb el poble, i, al mateix temps, evitar graciosament les visites inoportunes.

En cara que el Comte de Güell no ofereixi tantes dificultats al diàleg com l'andalús que li vigila el trànsit de capellans per l'escala, està voltat, de totes maneres, per un núvol de secretaris i de subsecretaris que tenen molta cura de posar bastons a les rodes als infelïços mortals que han d'anar a dir quatre coses al senyor alcalde. A la fi, però, aconseguim parlar-li, i aleshores feu un interviu esperterrant:

— Tot el que tinc de dir — afirma el Comte de Güell — ja ho he dit. Si tinc de dir alguna altra cosa, ja la diré en el meu moment oportú.

I prou.

El senyor alcalde, fent un esforç que la ciutat no sabrà mai agrair-li prou, parla català; un català una mica agafat de biaix, però que, vaja, cal saber apreciar tal com es mereix.

JOSEP MARIA PLANES

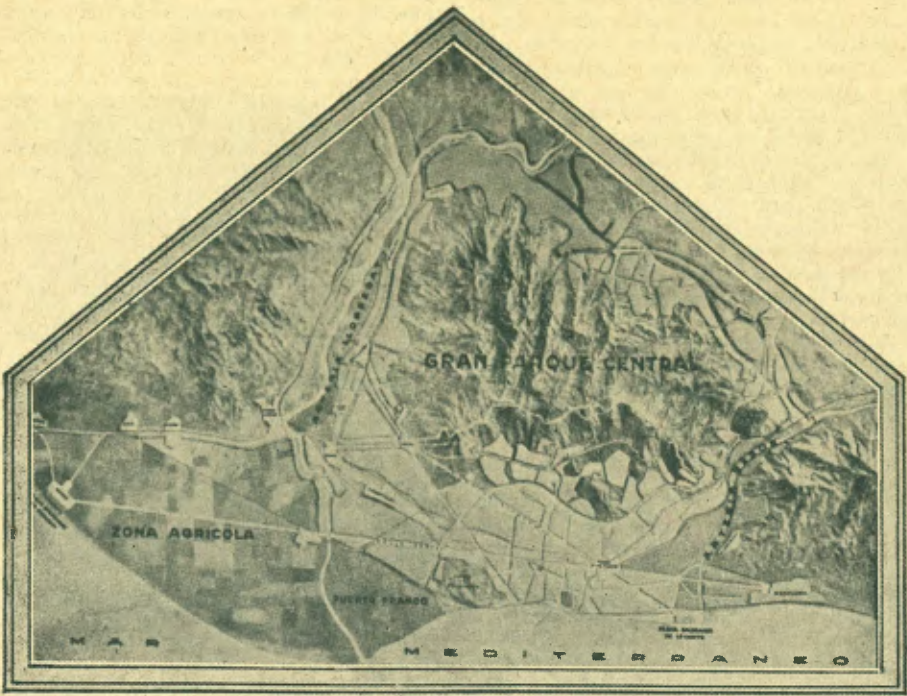
La "tournée" d'En Bon

El nostre col·laborador i amic Bon troba que ja fa massa temps que és a Barcelona. Sobretot ara que té una «roulotte» que, contra el que es pensa molta gent, és capaç d'anar per carretera. I, per acabar-ho de demostrar, ahora que per esperit de nomadisme, ara que l'Exposició és poc visitada i la producció de caricatures s'ha reduït forçosament, En Bon empenh aviat una «tournée» amb el seu carro.

Sembla, però, que el carro serà tirat, no pas pel cavall, ni pel caricaturista, com el representa una caricatura d'En Benigani, sinó per una camioneta. És a dir, el carro serà el taller amb rodes capaces de rodar, un taller ambulat que un dia serà a Badalona i l'endemà a Mataró i unes setmanes més tard travessarà la Manxa o el que calgui.

En Bon té el propòsit ambiciós de fer caricatures per totes les poblacions de la Península per mica bona que sigui l'acollida que li dispensin, aprofitant els bons moments: les falles de València, la Setmana Santa de Sevilla, etc. I més tard, pensa anar a París amb el mateix vehicle.

Desitgem molta sort al nostre caricaturista.

Pla en relleu de la urbanització dels voltants de Barcelona

anys. Pot pensar-se que Barcelona ha jugat amb sort, durant aquest període. Des de 1922 ençà, la ciutat ha fet un gran pas endavant, sobretot en allò que es refereix a la seva grandària i a l'aspecte exterior de gran capital. Naturalment, ens ha costat diners, i molts. Però els barcelonins, en conjunt, hem tret, a favor de Barcelona, un considerable rendiment de les circumstàncies polítiques reals d'aquests anys últims. Observats de fora estant, es veu — potser amb enveja — que les hem aprofitades d'una manera hàbil i fructuosa. Passats els set anys, hem de mirar, sobretot, de no ésser inhàbils i de no perdre els avantatges obtinguts durant aquest període. Sapiguem treure profit del profit; i en lloc d'entretenir-nos a esborrar els set anys i a reportar les coses set anys endarrera, fem el pas endavant que ens pertoca. Traiem també, avui, el rendiment possible de les circumstàncies polítiques reals del moment.

L'organisme urbà de Barcelona, fortificat durant aquests set anys, necessita ara un més ample espai per créixer. La seva urbanització local ha de convertir-se en urbanització regional. És a dir, que l'estructuració urbana que s'ha de projectar per la Barcelona futura, ha d'estendre's damunt una vasta regió, considerablement més gran que el territori del terme municipal dins del qual ara s'ofega Barcelona. Hem de casar la ciutat amb el paisatge (entès aquest mot en la seva més ampla acceptació possible).

Aquesta idea de la urbanització moderna ja la propugnava en una instància que la Societat Cívica «La Ciutat Jardí» va elevar a la Mancomunitat de Catalunya en octubre de 1920. Deia aleshores:

«La Societat Cívica «La Ciutat Jardí» creu que devem apressar-nos a determinar les grans artèries de la futura enorme «ciutat» de Catalunya, no perquè aquest futur sigui

Contra todos los dolores

no hay remedio de acción tan rápida como las tabletas de

CAFIASPIRINA

Sus efectos son también insuperables en las neuralgias, dolores de muelas, de oídos y de las sienes, así como también en los que acompañan a las molestias periódicas de las señoras.

Aumenta el bienestar, despeja el cerebro y no ataca el corazón ni los riñones.

Desconflad de las tabletas sueltas.

Feu fer els vostres gravats en la

UNIO DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Teléfono 33421

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN

REAL SOCIETAT COOPERATIVA DE CREDIT

Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

Casa pròpia, finca rústega, cancel·lar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificación.

Informes: DELEGACIÓ PROVINCIAL - Rosselló, 315 - BARCELONA - Telèf. 70021

TOS

BRONQUITIS, CATARROS, ASMA, etc.

La verdadera medicación balsámica la encontrará con el uso de las

PASTILLAS MORELLÓ

EL CINEMA

LA MASCARA DEL DIABLE

La màscara del diable ens ha interessat de debò, i això perquè no precisament l'assumpte, sinó la manera com l'ha exultat Victor Seastrom, és en el cinema alguna cosa original. Per un ús sistemàtic de la sobreimpressió, procediment quasi sempre pueril, però ara com ara insubstituïble, Victor Seastrom ens ha fet tangible aquella doble personalitat que s'ocul-

Anem ara per Eve von Berne, tan atinadament escollida per Seastrom. Podríem dir que Greta Garbo—parlar de l'enorme importància del vestuari en el cinema. El vestit és en el cinema tota una interpretació, la primera dada psicològica que podem adquirir sobre el personatge. Greta Garbo sobretot, amb la *toilette* que ostenta, indica

La lectura dels poemes com a mitjà de seducció.

ta en cada u de nosaltres, desdoblant que arriba al seu màxim antagonisme en la persona de l'hipòcrita nat.

La hipocresia ha estat definida com el tribut que el vici ret a la virtut. La hipocresia així entesa, ningú no negarà que és una virtut social.

Però aquí es tracta d'hipocresia absolutament diabòlica — empenem la terminologia aquesta, ja que el film s'empara sota d'ella—. L'hipòcrita aquí és l'home absolutament pervers, egoista d'una manera hiperbòlica, però que s'empara sota les aparències únicament per assolir els seus propòsits; utilitza sistemàticament el maquillatge, el maquillatge voluntari i subtil dels sentiments, de les opinions, dels actes.

Victor Seastrom, com deiem, gràcies a la sobreimpressió, ha permès a l'espectador sondejar les intencions i els pensaments del protagonista, sota les seves maneres visibles. Per desdolla l'espectacle endevinem els veritables sentiments, les sobreimpressions expliquen el drama, que els gestos superficials no fan sinó confondre.

John Gilbert s'ha encarregat d'aquest paper tan odiós. A desgrat de la seva retracció final, massa final perquè no s'hi vegi el que hi ha de convencional, és indubtable que és un paper odiós al comú del públic, el qual es plau, al final de comptes, de contemplar el seu heroi dilecte en bona posició, satisfetes totes les exigències morals. Però aquí Seastrom ja sap bé el que es fa. "La moral, diu espiritualment un personatge d'una comèdia de Wilde, no compta sinó en les nostres relacions amb les persones antipàtiques." I John Gilbert triomfa, ara com altres vegades, davant un sector del públic femení, no per la seva virtut, sinó al contrari per la seva fatxenderia. I és que la dona moltes vegades no busca en aquestes coses sinó una satisfacció d'amor propi, ésser preferida, i ésser preferida per un home típic John Gilbert. Totes les exigències morals semblen callar davant d'aquest triomf damunt les altres, triomf que les exalta i les entabana.

Hem explicat una de les causes de l'èxit de John Gilbert? A algú amb més competència psicològica pertoca d'esclarir aquest fet, l'èxit d'aquest home, que com a actor és tan lluny d'ésser alguna cosa de primera. En les escenes tràgiques del film és poc més que ridícul.

PANORAMA

Un film einsteiní

El Museu d'Història Natural de Nova York organitzà no fa gaires setmanes una sessió en la qual es projectà un film sobre les teories d'Einstein. Aquest film — no acabem de veure ben clar com pot ésser filmada la teoria de la relativitat — va donar molta feina a la policia.

En efecte, l'anunci d'una pel·lícula tan extraordinària va desvetllar tanta curiositat, que més de la meitat de la gent es va quedar fora. Això no fou del seu gust i hi hagué de tot, portes esbotzades, vidres trencats, etcètera.

I quan es pensa que gairebé ningú n'hauria entès res, un tal entusiasme deixa parlar.

La perspectiva sonora

Amb l'actual increment del cinema sonor, un dels problemes més arduos és el de la «perspectiva sonora», és a dir, el de l'enregistrament dels sons d'intensitat variada segons la distància. El problema es complica quan s'ha de filmar fora dels estudis, a bord d'un vaixell o en un vagó de tren, per exemple.

No es cregui que n'hi hagi prou amb instal·lar un micròfon en un lloc determinat perquè tots els sorolls quedin enregistrats amb el seu valor sonor exacte. Cal obtenir una concordància perfecta entre la il·lusió visual i la il·lusió auditiva.

Douglas Shearer, enginyer dels sons als estudis de la M. G. M., diu:

«En la vida corrent estem acostumats a veure i a sentir al mateix temps i el nostre esperit estableix a l'acte, inconscientment, una relació entre el so i la vista. Percebem, per exemple, el valor relatiu del soroll d'un auto si s'allunya o s'acosta. Si les dues impressions sensorials no van a l'hora, el nostre subconscient ens diu que passa alguna cosa anormal. Per tant, cal no perdre mai de vista les relacions de la distància i del so, així com el principi de la velocitat de transmissió del so en l'espai, que com ja és sabut és molt menys ràpida que la vista.»

Els films vells

Maurice Huet, a *Le Petit Parisien* es pregunta:

«Què se'n fa dels films vells? Què se'n fa d'aquests milions de metres de pel·lícula després que han cessat d'agradar? Ningú no ignora que res no passa tan de pressa de moda com una obra cinematogràfica. L'estil, l'ambient, els costums, el joc de les «vedettes», llur edat, què sé jo, tot data... Això és tan cert que si es vol que la gent es trenqui de riure, n'hi ha prou amb projectar una d'aquelles modestes cintes d'avantguarda en què el galant jove gesticula de levità als peus d'una estrella amb faldilles de campana i un barret carregat de flors.

Al teatre, és diferent. Una peça pot ésser rejuvenida per les noves decoracions, vestits apropiats, la interpretació original dels actors. Al cinema, qualsevulla que sigui el valor de l'argument, aquest és tractat pels elements que hem dit. Per això molts films que al seu temps passaren per obres mestres, s'enfonsen en l'oblit definitiu. Des del punt de vista tècnic només serveixen per mesurar el camí recorregut.»

Huet observa, però, que això no passa amb els films de Chaplin, i, en un grau més o menys elevat, una cosa semblant s'esdevé amb alguns altres films. És a dir, conclou, com totes les arts, el cinema tindrà els seus clàssics, i ja comencem a comptar amb alguns films que seran considerats com els clàssics de la pantalla.

Aquí no s'enganya el públic

A Figueres han projectat *Viva Madrid que es mi pueblo*, film de «producció nacional». En el programa del cinema on ha tingut lloc l'esdeveniment — un programa, diguem-ho de passada, en el qual consta a la llista de preus: «Entrada general para militares sin graduación del Regimiento de San Quintín, 0,30 pts.» — el text de propaganda d'aquell film és tan honrat que no resistim la temptació de fer-lo conèixer als nostres lectors. Aquí el tenen:

«La Vianca, la Escudero, la Becker, Marcial Lalanda, Bretaño, Rivera... són los intérpretes. A todos los conoce Vd., seguramente. Ninguno vive en villas de su propiedad, ni tienen autos, ni poseen yachts, ni perros raros. Todos son modestos. La película también, pero... vaya Vd. a verla, haga el favor. Una lata más a un español, ¿qué le importa? A lo mejor, y por esas cosas raras que hay en la vida, le gusta a usted la película. No se sabe nada de nada.»

Ja ho sabeu...

— que Al Jolson ha ingressat als *Artists Associates*?

— que *Anna Christie*, el primer film parlat de Greta Garbo, és ja acabat? Film segons la famosa peça d'O'Neill, adaptat per Clarence Brown.

— que Ramon Navarro, a més a més de *La casa de la Troya*, farà encara un film d'ambient espanyol? Es tracta d'*El cantor de Sevilla*.

— que Lon Chaney també parlarà davant el micròfon? L'home de les mil cares amb una sola veu! A quantes consideracions es presta aquest fet!

— que Dupont ha començat un nou film: *Els dos mons*?

PER UNA CULTURA DEL CINEMA

La deshumanització del gest

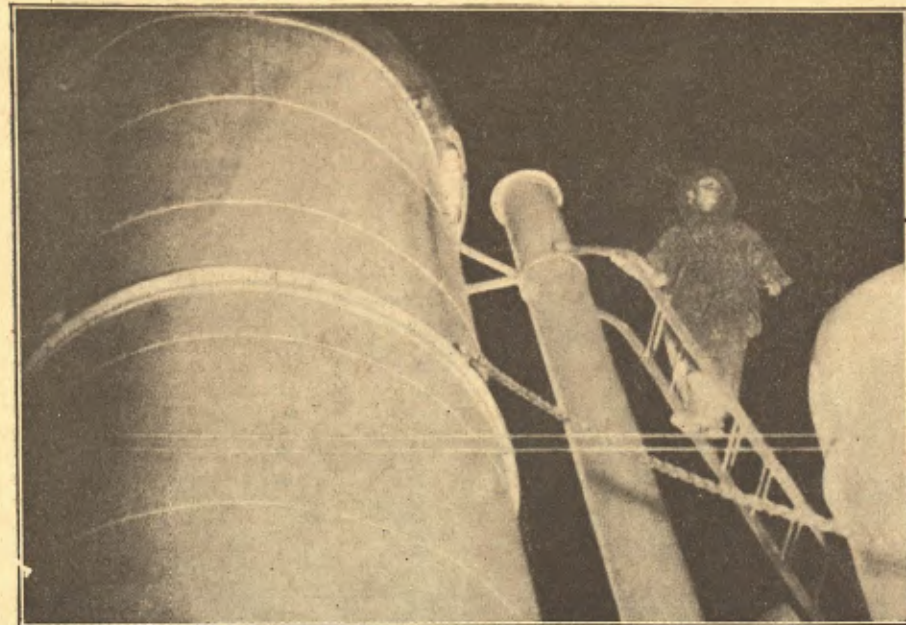
1.—OBJECTES EXPRESSIUS

El mateix delit de depuració que empeny el cinema vers una progressiva simplificació del gest facial el mena — com a última conseqüència — a allò que pot anomenar-se la deshumanització del gest.

No oblidem que la inicial victòria del rostre humà com a valor expressiu no és més que una fortuna resultant dels lligams que el teatre serva amb el cinema nou-nat.

tat del tors d'Emil Jannings, a qualques escenes de *Variété*, és molt més expressiva que qualsevol extremament melodramàtic de teatre. Quan a *Els Deu Manaments* — un dels primers films on he remarcat aquestes notes — Nita Naldi cau a terra, Cecil B. de Mille no enfoca la seva caiguda sinó per mitjà indirecte, mostrant com es despenen d'una a una les anelles de la cortina a la qual l'actriu està aferrada en caure.

Aquests exemples — i tants d'altres! — pa-

«Els objectes perden llur valor plàstic per a convertir-se en símbols»

Car, repetim-ho, el cinema és un revaloritzador de les superfícies expressives: utilitza per tant l'home i el món circumdant, com a objectes, en un mateix rengle. No hi ha — en pura doctrina cinematogràfica — cap jerarquia.

Aquests objectes expressius — deshumanització del gest — constitueixen allò que és específic de la creació cinematogràfica. I, ensenys, l'element autèntic les possibilitats del qual són conegudes i utilitzades cada dia més.

I bé: el gest resta deshumanitzat al cinema quan el rostre de l'actor no és inclòs al pla visual. És a dir, un mocador caigut, una ombra que fuig, una porta que s'obre, una mà que gesticula, són *objectes expressius*, productors d'emotivitat, per ells mateixos.

La meravellosa possibilitat cinematogràfica d'enfocar aquests objectes en *grand plan* serveix per a subratllar, per a accentuar, i fins i tot per a crear llur categoria expressiva. Bé com a símbols, bé com a purs objectes plàstics. La darrera conseqüència és aï. Fernand Léger ha escrit: «Jo sostinc que una porta que es mou lentament (*objet*) és més emocionant que la projecció en proporcions reals del personatge que la fa moure (*sujet*). El veritable cinema és la *imatge de l'objecte*». Fernand Léger ha portat la seva idea capital a la pràctica, creant en col·laboració amb Dudley Murphy el seu film objectiu *Ballet mécanique*. Aquest film és equiparable al cinema documental i al que s'ha anomenat simfonia visual, o bé cinema pur, del director Henry Chomette.

Concedint, però, que demés del film objectiu — construït amb dos purs elements: plasticitat i ritme —, hi ha un cinema dins del qual aquests dos elements són posats a les ordres d'una idea central — *sujet: scénario* — que els vigoritza, els objectes deixen d'ésser únicament expressius per llur valor plàstic per a convertir-se en símbols. Es aleshores quan pot dir Jean Epstein que a l'ecran els objectes tenen actituds. I quan és possible constatar la riquesa expressiva que el cinema assoleix per mitjà exclusiva-ment visual.

La insistència amb què el *cameraman* enfoca la lletra delatora caiguda a terra — posem el clàssic exemple de la traïció descoberta — és cent vegades més terrible i més significativa que tots els crits i tots els escaraballs que, en casos semblants, fan els actors de teatre mentre rebreguen aparatament l'instrument delator. La immobili-

lesen dues obsessions remarcables. Per la primera es cerca una economia expressiva, fórmula clàssica per tant, assimilable a l'economia del gest, que ja hem comentat. Aquesta economia tendeix a un expressivisme accentuat. La breu visió d'un llum encès, d'una clau caiguda frapa més ràpidament, més punyentment que una llarga rotació d'escenes de fugida.

La segona obsessió — íntimament lligada a la primera — neix de l'etern perill del melodrama, que els cineastes conscients veuen al seu davant amb una màxima esgarri-fança.

Efectivament, l'aportació del teatre a la naixença del cinema fou sovint assenyalada per la presència de l'element tràgic, d'un dramatisme patètic, apte per a atraure gran masses populars. Tot allò que cristal·litza en les anomenades pel·lícules d'episodis. La reacció actual deifug qualsevol record d'aquella etapa primària, per tal com és regida per imperatius absolutament contraris. Així, doncs, quan cal incloure per exemple, una escena de lluita, hom ha cercat mitjans indirectes per presentar-la a l'espectador: bé filmant les ombres dels lluitadors o bé reduint la visió a qualche detall particularment expressiu. Recordem ara, per exemple, aquell moment de *Variété* en el qual Jannings mata al seu rival. Dupont mostra solament la mà del caigut en *grand plan*. Hom la veu estremir-se, reargolar-se i caure lentament extenuada i lassa. Cap més visió — adhuc la visió integrada de la lluita — podria donar-nos la sensació agudíssima que E. Dupont ens procura.

La mà, diguem-ho finalment, és el primer dels *objectes expressius*, amb què compta el cinema. I mereix un capítol a part dins aquest estudi de la deshumanització del gest.

GUILLEM DIAZ PLAJA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

EL MILLOR OBSEQUI

Una Gramola

LA MILLOR CASA

Unió Musical Espanyola

Passeig de Gràcia, núm. 54

ELS MILLORS DISCOS

• Art Antic MOYSEION Archs núm. 6

LES ARTS DISCOS

Cal recompensar Carles Buigas

Entre les tasques més benefactores que les noves autoritats s'han imposat hi hauria d'haver, no sols les justes rectificacions d'arbitraris procediments efectuats durant el període dictatorial, sinó també el reconeixement justicier dels mèrits valuosos a les persones que, per diverses causes, no foren reconeguts ni recompensats en el seu dia.

Entre aquestes persones que es pretenia postergar hi ha Carles Buigas, autor, com sabem, de les fonts il·luminoses de l'Exposició.

Si bé tothom ha reconegut que una de les

Dels jocs d'aigua, el més important és — com sabem — el gran brollador il·luminós, amb cabuda per a 3200 m³. El caudal d'aigua en circulació arriba a la xifra de 3000 litres per segon. La potència consumida per les seves cinc bombes és de 1175 H. P. i per a la il·luminació de 1300 k. w. Els motors auxiliars en nombre de 178 destinats en sa major part als mecanismes de canvi de color i moviment de toberes, sumen en total una potència de 356 H. P. La quantitat de toberes és de 1760 i el d'efectes d'aigua elementals de 29, que combinats en grups de 2, 3 i 4 produeixen un nombre elevadíssim de formes diferents.

Els brolladors de la plaça de l'Univers projecten un caudal de 1.720 litres per segon i les quatre cascades 9.250 litres.

El total de jocs d'aigua escampats per la muntanya és d'un centenar i el caudal que hi ha en circulació és de 16 metres cúbics per segon, ço que representaria consumir en dues hores, aproximadament, el mateix caudal que consumeix Barcelona en un dia.

I per fi, la potència elèctrica necessària per al servei de les il·luminacions decoratives i els jocs d'aigua és d'uns 9.000 kw.

Per a portar a cap els seus grans projectes, Buigas hagué de lluitar aferrissadament. No se'l creia capaç de tanta envergadura i un recel de desconfiança contra el «somatruït» començà a obstruir el seu somni. Alguns el titllaven de boig, altres d'inepte; però Buigas anava elaborant pacientment els seus estudis amb la confiança del seu superior, l'enginyer Marian Rubió, i amb l'ajuda entusiasta del senyor Vignoli, cap dels serveis administratius de l'Exposició.

I ara passem a anotar el tracte «especialíssim» que ha estat seguit amb aquest humil funcionari, al qual l'èxit de la nostra Exposició tant li deu.

Es cosa sabuda que el 3 per 100 del valor de les obres i instal·lacions se s'efectuaven per a l'Exposició es repartia legalment entre els funcionaris, àdhuc els de la secció administrativa, però ell mai va tenir aquest sort.

En altres ocasions també hagué de sotmetre's a semblants tractes. I tot això amb l'agreuament de que tots aquests projectes els elaborà a hores extres de les seves obligacions, car el seu càrrec oficial, segons nomenament des de 1926 a 1928, fou de Cap de la Secció d'Aigües, i no fou nomenat oficialment Cap de la Secció d'Aigües i d'Il·luminació d'Espectacle fins a les darreries de l'any 1928, quan el projecte de les fonts i il·luminació era ja acabat i aprovat.

El seu sou el cobrava per al servei d'aigües a la xarxa general de distribució hidràulica a la muntanya i per a la instal·lació dels jocs previstos. Treballant un promedi de dotze hores diàries en lloc de les set reglamentàries és com va poder portar a terme la seva obra.

Abans d'acabar, voldria mencionar els exemplaríssims ajudants de Carles Buigas. Xicotets joves, que treballaven amb fe i adhesió incondicional, malgrat una disposició en la qual s'anunciava que no serien retribuïdes les hores extraordinàries.

Doncs bé, ni cap especial retribució ni l'atenció d'una distinció honorífica ha tingut, ara per ara, En Buigas. Entre els funcionaris de l'Exposició i de l'Ajuntament s'han repartit — i admetem que ben merescudament — dotzenes de condecoracions nacionals i estrangeres.

I no us sembla que s'hi hauria d'incloure a Carles Buigas?

Les noves autoritats tenen la paraula.

MÀRIUS GÍFREDÀ

¿QUE PENSEU DE L'ARQUITECTURA MODERNA?

Bonaventura Bassegoda

He rebuda la vostra amable invitació per a pendre part en l'enquesta que voleu fer en el setmanari MIRADOR, i encara que els meus anys poden excusar-me de dir-hi la meua, no vull caure en el defecte de manca de cortesia envers la vostra publicació.

Jo sento l'arquitectura com un art excel·lent que deu reflectir totes les característiques d'un país, del seu ideari, dels costums, el seu clima i les condicions geogràfiques i geològiques que informen, aquestes, els materials i els procediments. En el moment actual en què els costums degeneren fins al punt de convertir la dona en home i traslladar als punys o als peus el lloc de la intel·ligència, veig que també es tracta de convertir l'art de l'arquitectura en una ciència, subjecta exclusivament a fórmules matemàtiques, nues de tot idealisme enlairador de l'esperit i reflectint un cosmopolitisme desesperador.

Això fa que cada dia trobi més encertada la paraula dita per Rossini quan anà a compondre la música del *Barber de Sevilla*: «Ritorniamo all'antico». L'actual Exposició n'és una mostra ben palesa, un nou argument. L'única arquitectura nova que n'ha eixit (parlo del que és de casa) és l'arquitectura de l'aigua i de la llum amb les seves meravelloses combinacions de caràcter moderníssim.

Nicolau M.ª Rubió y Tudurí

«SACHLICHKEIT». — L'Estètica de l'arquitectura s'ha hagut de sotmetre, com tants altres elements del món modern, al règim industrial i comercial. És inútil fer escarafalls d'idealisme artístic: l'Estètica és un instrument molt eficaç de propaganda dels materials de construcció que produeixen unes o altres fàbriques. És natural que cada grup o trust productor faci tots els esforços per a poder-se del control de l'Estètica.

Per exemple; fa alguns anys, el ciment ara considerat «lleig» per la gent de gust mitjà; una propaganda de crítica d'arquitectura ha creat, en poc temps, l'Estètica del ciment, i l'ha feta acceptar per la gent, de tal manera, que allò que ahir era «lleig», avui agrada i és de moda. Jo no sé si el lector s'adona de l'enorme augment de consum que aquesta maniobra d'estètica comercial ha proporcionat a les fàbriques de ciment. Les societats explotadores de bòviles mecàniques, si que se n'han adonat: a Anglaterra i al Centre d'Europa, els maons han reprès l'ofensiva. L'estètica del maó es redreça i planta cara a la del ciment.

Cap home «modern» no pot repudiar aquesta manera objectiva de veure la qüestió. Les paraules *ideal, poesia, sentiment, bellesa* han estat esborrades dels diccionaris de l'arquitectura, per la *Neue Sachlichkeit* alemanya. Aquesta escola de la «Nova objectivitat» vol pendre's l'arquitectura de la mateixa manera pràctica com es pren una producció industrial qualsevol: la producció de caixes de fusta per embalatge, posem per cas. L'actitud de «Sachlichkeit»

és, si altra cosa no, diàfana, lògica, satisfactòria per a la raó, i ha fet més visible la confusió i la indigència intel·lectual del vell sistema Le Corbusier, que en diuen. Doncs bé; prenent les coses així, ben objectivament, no hi ha cap motiu per negar a una fàbrica de ciment el dret de fer imprimir aquestes o semblants paraules, plenes d'un alt sentit comercial modern: «L'es-

Arquitectura d'Eduard Götlicher (Brunn)

perit de l'Arquitectura actual demana materials actuals. Els grecs tenien el pentelic; els romans, la calç del fornigó: nosaltres tenim i estimem el ciment. Només els cervells endarrerits poden negar a aquest material... etc., etc., etc.

Que existeixin casos nombrosos de col·laboracions gratuïtes, desinteressades, a la propaganda de l'estètica dels materials, no li treu el seu caràcter vivament modern, ni destrueix l'interès agut que té aquesta reacció actualíssima dels mètodes comercials sobre l'arquitectura. La col·laboració dels romàntics és una de les rodes de la màquina de la propaganda, i els industrials compten amb ella.

No sé ben bé si el que he dit és allò que es desitjava.

Josep F. Ràfols

Que és molt bona, però que jo — pobre de mi — no la sé fer.

EXPOSICIONS

Carme Cortes d'Aguadé presenta la seva segona exposició de pintures a la Sala Merli de les Galeries Laietanes. Si la seva primera exposició de l'any passat fou una sorprenent revelació, en la d'aquest hi hem constatat una evident superació.

CARME CORTES. — La noia del clavell

Sembla, però, que l'obra d'aquesta distingida pintora es troba en una època de recerca. Els propòsits d'ara són més ambiciosos malgrat que en alguns fragments es noti un cert confusionisme.

La pintura de la senyora Cortes podria situar-se en l'agrupament de les nostres joves promocions més intel·ligents sense temer la comparança. En aquesta modalitat pictòrica, que potser anomenaríem *post-fauvisme*, l'expressivitat de l'objecte és de les coses més essencials. Per això passarem

per alt algunes preconcebudes desviacions en homenatge a una reeixida expressió del model. I Carme Cortes sap expressar no sols l'emotivitat, sinó també la qualitat de la matèria.

De les seves pintures remarquem: *Paisatge del Besòs*, esquemàtic d'una manera essencial; *Noi fumant* i *La noia del clavell*, dues figures resoltes amb seguretat, *Paisatge* (núm. 13) d'una gama afnada i la *Figura* (núm. 1) per la seva sensibilitat del color.

En aquest artista, les nostres pintores tenen un exemple a seguir. Però, malauradament, la major part encara practiquen la pinturera carrinclona. Sort que com més va hi ha més aportacions interessants i s'endevina, per un temps poc llunyà, l'aparició de noves pintores que faran costat a Carme Cortes. — M. G.

DISCOS

Les edicions de música instrumental d'aquests mesos ens porten un autor que no sovintaja en els programes de discos: Grieg, i no serà perquè les seves obres no siguin prou conegudes per a facilitar llur venda, puix per no tenir excessives dificultats d'execució i per gaudir d'una fàcil comprensió, són a l'abast de tots els executants amateurs. Potser per això no anaven al disc aquestes obres, on els virtuoses que els omplen han d'acumular dificultats d'execució per a reeixir més. La *Sonata en do* té totes les qualitats de la música de Grieg, sempre clara i alegre, que a estones arriba gairebé a la ingenuïtat. La interpretació és confiada a Kreisler i a Rachmaninoff, autoritats de les més valuosos en el violí i el piano, respectivament. (Cia. del Gramòfon. DB 1259, 1260, 1261.)

Wanda Landowska continua els excel·lents enregistraments a base de clavicèmbal que inicia mesos enrera, i ara ens ofereix la *Gavota en sol*, de Bach, que dobla *Wolseys Wilde*, deliciós fragment que sembla fet amb un tema popular anglès. Anotem de passada, demés de la nitidesa de dicció de la senyora Landowska, l'excel·lent reproducció que en aquest disc tenen les sonoritats del clavicèmbal. (Cia. del Gramòfon. DA 1014.)

L'art de Pau Casals sembla complaure's amb petiteses, com la *Mazurka* de Popper, que en altres mans passaria desapercebuda. El mateix caràcter de frivolitat té la transcripció de Pollain, d'un fragment de Bach, que intitula *Musette*. (Cia. del Gramòfon. DA 1030.)

Dels discos interpretats pel pianista Misha Levitzki, preferim el que contenen els valors de Chopin; les delicadeses de la *Sonata* de Scarlatti no poden tenir el detall necessari amb un artista de temperament impetuós, que s'avé més amb les obres de força. (Cia. del Gramòfon. DA 164.)

Ni l'art i la veu extensa i alhora agradable de la Ponselle no pode ja desenterrar la vetusta *Norma*. Cal una disposició especial per a escoltar obres de Bellini, i confessem que nosaltres no la tenim. Representa aquest autor el grau agut de la dolç melòdica italiana portada a l'últim extrem. Hom pot gromxar-se només amb les filigranes de la diva, que val a dir que s'hi perfilava amb bona forma.

Encara Puccini amb *Manon Lescaut*, i cal confessar que no s'aguantarà gaire. D'altres òperes, *Bohème*, *Madame Butterfly*, etc., queden més bé amb el seu temperament que no l'argument de *Manon*. Aquest disc permet copsar l'excel·lent reproducció que fa el disc de la veu potent del tenor Pertile i de la senyora Sheridan. (Cia. del Gramòfon. DB 1281.)

Una selecció que de l'òpera *Faust* ens ofereix l'orquestra vienesa Marek Weber, clourà la ressenya de música teatral d'aquest mes. La música de Gounod en mans d'aquests músics que tenen molt de tzigans recorda més l'elegància de vals vienes que la serietat de l'òpera francesa. (Cia. del Gramòfon. AF 283.)

Els amants de la melodia italiana quedaran ben servits amb Tito Schipa; la cançó *Napulitanata* els plaurà sens dubte. Només trobem en aquest disc una excessiva sonoritat, que es pot corregir emprant una agulla de poc diàmetre. (Cia. del Gramòfon. DA 1054.)

El Quartet vocal de Santa Cecília ens ofereix diverses cançons catalanes, de les quals preferim *La filla del Marxant*, i més en la forma que ens és oferta, sostinguda la melodia per una veu a solo amb l'harmonia de les altres veus. Cal ponderar la tasca d'aquests artistes que se'ls compara amb similars agrupacions estrangeres, mes hi ha per ells la dificultat que resulta de cantar sense acompanyament de piano, cançons en què tampoc el ritme pot ajudar per a sostenir el conjunt que sempre reïx. (Cia. del Gramòfon. AE 2954.)

Un excel·lent disc l'omple l'Orfeó de Cegues de Santa Lúcia amb dues cançons, *Els Angels* i *L'Angel de la son*. El mestre Barbrà ha format amb art i abnegació una agrupació única per a interpretació d'aquestes obres els puntals de les quals són la tendresa i el sentiment. (Cia. del Gramòfon. AE 2930.)

J. G.

La marca inimitable
de
DISCOS ELÈCTRICS

Els d'impressió més brillant
Els més silenciosos
Els de MAJOR duració

El millor present per SANT JOSEP

Una grafonola **Viva-Tonal**

N'hi ha de tots preus: de 240 fins a 8,000 ptes.

Una col·lecció de discos **REGAL**

productes de la poderosa

Columbia Graphophone Co
S. A. E.

Agent per Catalunya i Balears **JOAN BTA. BLANCAFORT**, Aragó, 185. Barcelona

ALTES
NOVETATS
EN CORBATES
Jaume I, 11
Telèf. 11055

Els millors trossos de la

Revista "29"

NO HO DIGUIS!, Fox | A. E. 2999
JAVA

de Solsona, Madrid, Demon, han estat impressionats per l'Orquestra d'un dels seus autors

DEMON'S JAZZ

en discos elèctrics

LA VOZ DE SU AMO

La mare. — No sé com fer-ho perquè el nen calli i no plori més.
El germà gran. — Que no ens l'han portat amb una fulla d'intruccions?

(London Opinion.)

L'indignat propietari del cotxet. — Ja sé que això no és un 8 cilindres, però aquesta broma ja passa de mida!

(Passing Show.)

— I ara, ja no dorms sota el pont?
— Em fa aprensió, d'ençà que hi ha tantes cases que s'ensorren.

(L'Euvre.)

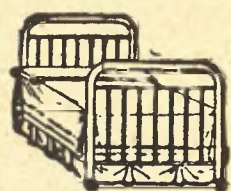
— Ja fa mitja hora que plores, i ja n'hi ha prou. Què t'ha passat?
— Ja no me'n recordo.

(London Opinion.)

— Hola, brau cavaller del cor de lleó, vina amb mi a combatre els infidels.
El brau cavaller del cor de lleó. — Ja m'agradaria, però la dona em clava escàndol si arribo a casa més tard de les nou.

(Ric e Rac.)

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Únic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit Dissabtes, vigílies dies festius i dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 2'10 ptes. Dies festius, 1'05 ptes.

NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.

Entrada 1'05 ptes.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.

Entrada gratuïta.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.

Entrada ordinària: 1,05 ptes.

Els altres Palaus oberts al públic podran ésser visitats cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Entrada gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Entrada: 0'50 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques il·luminacions i els focs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.

Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners 4 pessetes

Dies festius 2 " "

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis àtica (mal de pedra), Bronquitis paraneumotoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 183

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

DELICIOSO PURGANTE ACEITE RICINO

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 198
Telèg.: "CARBURS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 72018

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI :: FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i pessés seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS. MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

BABY LAX

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda

ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres. — ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT. — Un any: Barcelona, 17 pessetes; Península, 18 pessetes.

Un trimestre: Barcelona, 6 pessetes; Península, 6'50 pessetes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perquè combaten les seves causes

• Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquitis, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptes des dels mèdics. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la capsa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG Carrer del Ter, 10 - telèfon 50791 - BARCELONA

EL

SULFOPILOL

Remei científic contra la calvície

GAIREBÉ tots els calbs ho són per la seborrea, aquesta hipersecreció del cap, que es manifesta amb l'aparició de la caspa. La seborrea és el començament de la calvície. Combatre aquella és evitar aquesta.

No es coneix altre específic contra la seborrea que el sofre. I no es coneix més que un medicament que permeti utilitzar aquestes propietats del sofre: el SULFOPILOL, ara de nou ofert al públic.

El SULFOPILOL no és, doncs, un producte empíric, casolà, o de perfumeria, preparat sense reponsabilitat científica. Pel contrari, està fet per facultatius catalans i basat en fórmules del gran dermatòleg Dr. Sabouraud. És l'únic remei que li aconsellarà el seu metge, si el consulta. Amb el SULFOPILOL evitarà la caiguda del cabell en qualsevol moment en que es trobi el seu procés de calvície. Amb el SULFOPILOL tindrà, demés, sempre i perfectament el cabell net i sec, evitant que la caspa li malmeti la cabellera i li faci lleig i brut damunt el coll de la seva roba exterior.

En centres d'específics, al preu de 7'50 pts.

Subscriu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____

que viu a _____

carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

_____ de _____ de 19_____

Signatura